

KARTA KURSU

rok akademicki 2020/2021

Kierunek: Psychologia

Specjalność: -

Forma prowadzenia zajęć: stacjonarne

Stopień: jednolite magisterskie

Rok: V

Semestr: letni

Nazwa	Etyka rodzinna
Nazwa w j. ang.	Family Ethics

Koordynator	Dr Anna Szklarska	Zespół dydaktyczny
		Dr Anna Szklarska Instytut Filozofii i Socjologii
Punktacja ECTS*	5 pkt	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zaznajomienie studentów z najważniejszymi problemami etyki rodzinnej, z jakimi mogą mierzyć się w swojej pracy, zarówno w ich teoretycznym, jak i w praktycznym kontekście. Etyka rodzinna analizuje uniwersalne dylematy moralne związane z funkcjonowaniem rodziny na gruncie najważniejszych stanowisk etycznych: deontologizmu, utilitaryzmu, emotywizmu, moralnego absolutyzmu i innych. Studenci zostaną zaznajomieni z wybranymi problemami etyki rodziny i naberą umiejętności ich analizy.

Warunki wstępne

Wiedza	
Umiejętności	
Kursy	

Efekty uczenia się

Wiedza	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	W_01 Student ma wiedzę odnośnie różnych stanowisk etycznych, zna terminologię etyczną. Ma wiedzę z zakresu różnicy między etyką normatywną a opisową.	K_W01, K_W02
	W_02 Posiada uporządkowaną wiedzę dotyczącą głównych nurtów etyki. Potrafi je powiązać z wartościami i normami etyki rodzinnej.	K_W02, K_W17
	W_03 Student ma wiedzę odnośnie różnych sposobów argumentacji w zakresie dylematów etycznych związanych z funkcjonowaniem rodziny.	K_W01, K_W02
	W_04 Student poznaje i analizuje wybrane modele wychowania w ich aspekcie etycznym.	K_W02
	W_05 Posiada wiedzę z zakresu psychologii i socjologii moralności oraz jej powiązania z etyką życia rodzinnego.	K_W02
	W_06 Ma wiedzę dotyczącą teorii rozwoju moralnego człowieka.	K_W09, K_W02, K_W10
	W_07 Ma wiedzę dotyczącą norm i wartości typowych dla życia rodzinnego w ramach kultury europejskiej.	K_W01, K_W21

Umiejętności	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------------	-----------------------------	-------------------------------------

	U_01 Potrafi rozumować i argumentować zgodnie z zasadami logiki oraz samodzielnie formułować problemy etyczne związane z życiem rodzinnym i poszukiwać ich rozwiązania.	K_U01, K_U02
	U_02 Potrafi dokonać krytycznej analizy etycznych argumentów pojawiających się we współczesnych sporach dotyczących rodziny.	K_U02, K_U03
	U_03 Umie rozpoznać i nazwać etyczne dylematy dotyczące różnych problemów etyki rodzinnej.	K_U02, K_U03
	U_04 Potrafi uzasadnić swoje stanowisko w dyskusji odwołując się do racji strictly etycznych oraz prawidłowo używać terminologii etycznej.	K_U01, K_U02, K_U03
	U_05 Potrafi dokonać analizy porównawczej dyskursu etycznego i psychologicznego.	K_U02, K_U03
	U_06 Potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, selekcjonować informacje dotyczące życia rodzinnego i związanych z nim reguł i wartości. Potrafi korzystać z literatury naukowej w omawianej dziedzinie oraz czytać teksty ze zrozumieniem.	K_U04
	U_07 Potrafi łączyć zdobytą wiedzę z zakresu etyki z dziedzinami pokrewnymi.	K_U05
	U_08 Potrafi interpretować zachowania ludzi w kontekście etapów rozwoju moralnego człowieka.	K_U07
	U_09 Posiada umiejętność prowadzenia dyskusji i przygotowywania wystąpień ustnych dotyczących zagadnień etyki rodzinnej.	K_U10

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
-----------------------	-----------------------------	-------------------------------------

	K_01 Prowadząc działalność naukową uwzględnia jej etyczne i moralne aspekty. Stosuje się do zasad współpracy w społeczności akademickiej.	K_K01
	K_02 Jest otwarty na współpracę z innymi psychologami, pedagogami oraz ze specjalistami innych dziedzin.	K_K02
	K_03 Nabywa kompetencje w zakresie sztuki prowadzenia sporów z zastosowaniem zasad kultury społecznej debaty.	K_K01, K_K02
	K_04 Jest kompetentny w zakresie stosowania zasad i wartości etyki życia rodzinnego. Cechuje go wrażliwość moralna wykształcona w trakcie kursu.	K_K01
	K_05 Rozumie potrzebę ciągłego rozwoju moralnego.	K_K03
	K_06 Docenia znaczenie życia rodzinnego dla jednostkowego i społecznego rozwoju.	K_K04
	K_07 Jest wrażliwy na problemy życia rodzinnego, unika myślenia stereotypowego. Jest gotowy do komunikowania się, otwartej dyskusji i współpracy.	K_K12, K_K11, K_K13_

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	30			15						
45										

Opis metod prowadzenia zajęć

Kurs odbywa się zdalnie w trybie synchronicznym za pomocą platformy MS Teams. Wykład konwersatoryjny, zakładający możliwość zadawania pytań przez słuchaczy. Na ćwiczeniach odbywa się dyskusja wokół wybranego tekstu z obszaru etyki wprowadzającego w dany temat. Główne tezy wyłożone w tekście są przedstawiane w formie wyczerpującego referatu lub prezentacji przygotowanej przez studentów. Następnie są one analizowane i komentowane przez wszystkich uczestników zajęć.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W_01	X						X	X	X				X
W_02	X						X	X	X				X
W_03	X						X	X	X				X
W_04	X						X	X	X				X
W_05	X						X	X	X				X
W_06	X						X	X	X				X
W_07	X						X	X	X				X
U_01	X						X	X	X				X
U_02	X						X	X	X				X
U_03	X						X	X	X				X
U_04	X						X	X	X				X
U_05	X						X	X	X				X
U_06	X						X	X	X				X
U_07	X						X	X	X				X
U_08	X						X	X	X				X
U_09	X						X	X	X				X
K_01	X						X	X	X				X
K_02	X						X	X	X				X
K_03	X						X	X	X				X
K_04	X						X	X	X				X
K_05	X						X	X	X				X
K_06	X						X	X	X				X
K_07	X						X	X	X				X

Kryteria oceny	<p>Zaliczenie konwersatorium odbywa się w oparciu o przygotowanie referatu i/lub prezentacji dotyczącej jednego z tematów omawianych na zajęciach, jak również w oparciu o aktywny udział w dyskusjach dowodzący zrozumienia i umiejętności werbalizacji konkretnych problemów z dziedziny etyki rodzinnej.</p> <p>Zaliczenie wykładu w oparciu o obecności, a w razie wątpliwości zweryfikowanie wiedzy studenta z treści wykładów i jego zdolności logicznego myślenia. Z uwagi na fakt, że materiał z wykładów i ćwiczeń są ze sobą powiązane, sprawdzenie wiedzy studenta z wykładów odbywa się także podczas ćwiczeń.</p>
----------------	--

Uwagi	Przedmiot obowiązkowy na studiach stacjonarnych jednolitych magisterskich na kierunku: Psychologia
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykład (30h):

1. Etyka jako nauka. Problematyka etyki rodzinnej i sposoby jej uprawiania. Natura dylematów moralnych. Psychologia moralności.
2. Etyka zawodu psychologa.
3. Prawa i obowiązki rodziców i opiekunów. Czy słuszny jest pogląd, który zakłada, że zobowiązania dotyczą w pierwszej mierze własnych dzieci? Kto powinien decydować o wychowaniu dzieci: rodzice czy państwo?
4. Etyczne aspekty wychowania w ujęciu Arystotelesa i wybranych filozofów nowożytnych.
5. Spór o zapłodnienie pozaustrojowe i wykorzystywanie zarodków nadliczbowych.
Macierzyństwo surogacyjne.
6. Zaprojektowane dzieci, projektujący rodzice. Autonomia rodziców a obowiązek niewyrządzenia genetycznej szkody swoim dzieciom – spór o granice wolności reprodukcyjnej.
7. Przyszłe dziecko jako dawca narządu dla potrzebującego rodzeństwa lub rodzica. Transplantacje.
8. Moralne i prawne aspekty sporu o przerywanie ciąży.
9. Etyka kresu życia. Opieka nad osobami chorymi, starymi i umierającymi. Eutanazja i wspomagane samobójstwo (także nieletnich).
10. Dylematy związane z *wrongful life* w kontekście wcześniactwa.
11. Wybrane koncepcje miłości (Platon, Fromm, Wojtyła, Badiou, Lacan).
12. Etyka sfery seksualnej.
13. Sprawiedliwość w rodzinie czyli o podziale majątku i równości w małżeństwie.
14. Przemoc w rodzinie. Założenia czarnej pedagogiki i jej konsekwencje.
15. Wybitna jednostka w rodzinie. Granice poświęcenia.

Ćwiczenia (15 h):

1. Więzy rodzinne a treść moralności.
2. Miłość między rodzicami a dzieckiem, rodzaje miłości i jej zaburzenia w ujęciu Ericha Fromma.
3. Etyka w czasach inżynierii genetycznej. Granice autonomii rodziców w decydowaniu o psychofizycznych zasobach swoich dzieci.
4. Transplantacje. System pobierania narządów do przeszczepu w kontekście zasad etycznych. Przeprowadzenie rozmowy z rodziną zmarłego przed pobraniem narządów.
5. Moralna problematyka początków ludzkiego życia: spór o aborcję.
6. Problem starości i przemijania w kontekście etycznym. Opieka nad osobami chorymi, starymi i umierającymi.
7. Etyczne i psychologiczne konteksty udziału dzieci w polowaniach.

Wykaz literatury podstawowej

1. Rachels, J. (2009). Więzy rodzinne a treść moralności. W: J. Hartman, J. Woleński (red.), Wiedza o etyce, (ss.261-266). Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN.
2. Fromm, E. (2019). Miłość między rodzicami a dzieckiem, Przedmioty miłości oraz Miłość i jej rozbicie we współczesnym społeczeństwie zachodnim. W: tenże, O sztuce miłości (ss. 48-70 oraz ss. 87-107). Poznań: Rebis.
3. Sandel, M. (2014). Rozdz. 1 Etyka udoskonalania, Rozdz. 3 Zaprojektowane dzieci, projektujący rodzice oraz Rozdz. 4 Eugenika stara i nowa. W: tenże, Przeciwno udoskonalaniu człowieka. Etyka w czasach inżynierii genetycznej (ss. 13-31, 47-77), Warszawa: Kurhaus.
4. Nowak, P.G. (2018). System pobierania narządów do przeszczepu. W: tenże, Etyka, śmierć i transplantacje (ss. 111-135), Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
5. Vardy, P., Grosch, P. (2010). Aborcja i problem osoby. W: idem, Etyka (ss. 142-153), Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.
6. Warren, M.A. (2000). Przerwanie ciąży. W: P. Singer (red.), Przewodnik po etyce (ss. 347-359), Warszawa: Książka i Wiedza.
7. Szklarska, A. (2016). Życie i upływ czasu w ujęciu Jeana Amery. „Hybryda” nr 28, 23-25.
8. Toeplitz-Winiewska, M. (2019). Opieka nad osobami chorymi, starymi i umierającymi. W: J. Brzeziński, B. Chyrowicz i in. (red.), Etyka zawodu psychologa (ss. 417-426), Warszawa: PWN.
9. Kulisiewicz, B. (2020). Prawne, psychologiczne i etyczne konteksty udziału dzieci w polowaniach. W: D. Probuca (red.), Etyczne potępienie myślistwa, (ss. 163-177), Kraków: Universitas.

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Brzeziński, B., Chyrowicz, Toeplitz, Z., Toeplitz-Winiewska, M. (2019). Etyka zawodu psychologa. Warszawa: PWN.
2. Bartoszewski, J. (red.) (2013). Wychowanie: czy może obejść się bez duchowości? Kraków: Wyd. Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Sieradzu.
3. Chyrowicz, B. (2008). O sytuacjach bez wyjścia w etyce. Kraków: Wydawnictwo Znak.
4. Arystoteles (2012). Etyka Nikomachejska. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
5. Arystoteles (2012). Polityka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
6. Belliotti, R.A. (2000). Seks. W: P. Singer (red), Przewodnik po etyce (ss. 361-373), Warszawa: Książka i Wiedza.
7. Czekańska, J. (2012). Przemiany życia rodzinnego. Studium etyczne. Warszawa: Tako, Warszawa 2012.
8. Delsol, Ch. (2017). Równość zdeprawowana. W: taż, Nienawiść do świata. Totalitaryzmy i ponowoczesność (ss.126-148), Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX.
9. Galewicz, G. (2010). Początki ludzkiego życia. Kraków: Universitas.
10. Galewicz, W. (2013). Status ludzkiego zarodka a etyka badań biomedycznych. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

11. Galewicz, W. (2009). Wokół śmierci i umierania. Kraków: Universitas.
12. Habermas, J. (2003). Przyszłość natury ludzkiej: czy zmierzamy do eugeniki liberalnej? Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
13. Hołówka, J. (2001). Etyka w działaniu. Warszawa: Prószyński i S-ka.
14. Hołub, G. Duchliński P. (red.) (2018). Ulepszanie człowieka. Perspektywa filozoficzna. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum.
15. Kant, I. (2001). Uzasadnienie metafizyki moralności. Kety: Antyk.
16. Mill, J.S. (2005). Utylitaryzm. O wolności. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
17. Miller, A. (1999). Czarna pedagogika oraz Czy istnieje „biała pedagogika”? W: też, Zniewolone dzieciństwo. Ukryte źródła tyranii (ss.23-117), Warszawa: Media Rodzina.
18. Mukherjee, S. (2017). Gen. Ukryta historia. Wołowiec.
19. Nietzsche, F. (1991). Wiedza radosna. Warszawa: "bis".
20. Nietzsche, F. (2014). Tako rzecze Zaratustra. Kraków: Wydawnictwo vis-à-vis/Etiuda.
21. Nozick, R. (2010). Anarchia, państwo, utopia. Warszawa: Wydaw. "Aletheia".
22. Rawls, J. (2009). Teoria sprawiedliwości. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
23. Reemtsma, J.P. (2011). Zaufanie i przemoc. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
24. Rousseau, J.J. (1955). Emil czyli o wychowaniu. Wrocław: Zakład im. Ossolińskich.
25. Savulescu, J. (2005). „New Breeds of Humans: The Moral Obligation to Enhance” W: Ethics, Law and Moral Philosophy of Reproductive Biomedicine, nr 1/2005.
26. Singer, P. (red) (2000). Przewodnik po etyce. Warszawa: Książka i wiedza.
27. Sinsheimer, R. (1994). The Prospect of Designed Genetic Change. W: Chadwick R.F. (red.), Ethics, Reproduction and Genetic Control, London: Routledge.
28. Szklarska, A. (2015). Sprawiedliwość w czasach kryzysu. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
29. Vardy, P., Grosch, P. (2010). Etyka. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.
30. Wirkus, Ł., Kozłowski, P. (red.) (2017). Przemoc w rodzinie. Ujęcie interdyscyplinarne. Kraków: Impuls.
31. Wojtyła, K. (2015). Miłość i odpowiedzialność. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
32. Zaremba Bielawski, M. (2011). Higieniści. Z dziejów eugeniki. Wołowiec.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40
	Przygotowanie pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	20

	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	10
	Powtórzenie wiadomości (treści wykładów)	9
Ogółem bilans czasu pracy		125
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5